

POSTANOWIENIE

Dnia 5 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie **K.S.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 5 listopada 2024 r.

kwestii przyjęcia własnego wniosku skazanego o wznowienie postępowania sądowego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w we Wrocławiu z dnia 27 września 2013 r., sygn. akt II AKa 269/13, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 14 maja 2013 r., sygn. akt III K 100/12, na podstawie art. 545 § 3 k.p.k.

postanowił

odmówić przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania z uwagi na jego oczywistą bezzasadność.

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego przekazano zgodnie z właściwością rzeczową własny wniosek K.S., w którym skazany domaga się wznowienia postępowania sądowego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w we Wrocławiu z dnia 27 września 2013 r., sygn. akt II AKa 269/13, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 14 maja 2013 r. sygn. akt III K 100/12 i wnosi o przyznanie mu obrońcy z urzędu do postępowania wznowieniowego.

Z pisma skazanego wynika, że nie zgadza się z przypisaniem mu popełnionej zbrodni, albowiem miało do tego dojść wyłącznie dlatego, że jego nazwisko zostało wcześniej podane Policji przez pokrzywdzoną, wymierzoną karę dożywotniego pozbawienia wolności uznaje za niewspółmierną, a ponadto Sąd

Okręgowy popełnił błąd przyjmując, iż jest on osobą poczytalną, podczas gdy jest on „ubezwłasnowolniony”, co skutkować winno przypisaniem mu niepoczytalności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Złożony przez skazanego wniosek o wznowienie postępowania nie podlegał przyjęciu z uwagi na jego oczywistą bezzasadność.

Instytucja wznowienia postępowania sądowego zalicza się do wybitnie nadzwyczajnych środków zaskarżenia, których procesowe uruchomienie może nastąpić wyłącznie na podstawie przesłanek ściśle określonych w ustawie. Katalog okoliczności otwierających drogę do wystąpienia z inicjatywą wzruszenia prawomocnego rozstrzygnięcia zawierają przepisy art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k., art. 540b k.p.k., art. 542 § 3 k.p.k.

Rolą Sądu wznowieniowego jest kontrola wniosku z perspektywy tego, czy odwołuje się on do wskazanych wyżej podstaw wznowieniowych. Sąd orzekając jednoosobowo, odmawia przyjęcia wniosku nie pochodzącego od prokuratora, adwokata, radcy prawnego albo radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, bez wzywania do usunięcia jego braków formalnych, jeżeli z treści wniosku, w szczególności odwołującego się do okoliczności, które były już rozpoznawane w postępowaniu o wznowienie postępowania, wynika jego oczywista bezzasadność (art. 545 § 3 k.p.k.).

Instytucja wstępnej kontroli wniosku o wznowienie postępowania wprowadzona została po to, aby wyeliminować konieczność przeprowadzania różnego rodzaju czynności procesowych związanych z wnioskiem, który w stopniu oczywistym nie może doprowadzić do wznowienia. Niezasadne jest więc wyznaczanie obrońcy z urzędu w wypadku, w którym już pobieżna analiza argumentacji wnioskodawcy, analizowana w płaszczyźnie materiałów postępowania instancyjnego, nie wskazuje na wystąpienie okoliczności, które mogłyby być rozpatrywane w płaszczyźnie ustawowych podstaw wznowienia postępowania (zob. post. SN z 10.02.2021 r., I KO 35/20; z 14.09.2021 r., II KO 44/21).

Zarówno podniesienie we wniosku – jako podstawy wznowienia postępowania – okoliczności w ogóle nieodpowiadających ustawowym podstawom wznowienia postępowania zawartym w art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k. lub art. 540b k.p.k., jak również odwołanie się do takich okoliczności sprawy, które ewidentnie się nie mieszczą w powołanej podstawie wznowieniowej (zob. postanowienia SN: z 26.02.2021 r., I KO 33/20; z 3.03.2021 r., I KO 26/20), są w orzecznictwie Sądu Najwyższego zaliczane do okoliczności świadczących o oczywistej bezzasadności wniosku o wznowienie i nie prowadzą do wyznaczenia obrońcy z urzędu, wobec nieracjonalności takiego postąpienia w odniesieniu do argumentów skazanego, które nie mają szans na uwzględnienie już po przeprowadzeniu wstępnej analizy materiałów sprawy, „na pierwszy rzut oka”.

Z takim przypadkiem mamy do czynienia w odniesieniu do wniosku skazanego K.S.. Żadna z podanych przez niego okoliczności nie stanowi okoliczności nowej, nieznanej Sądowi orzekającemu w sprawie, a podważającej w sposób ewidentny trafność skazania.

Wskazanie przez pokrzywdzoną na nazwisko „S.” w ogóle nie miało miejsca w toku niniejszego postępowania, wszakże poniosła ona śmierć wskutek działania skazanego i żadnych depozycji w jego sprawie nie zdażyła złożyć. Natomiast zawiadomienie, które pokrzywdzona złożyła wcześniej nie dotyczyło K.S., tylko jego brata – M.S., który miał dopuścić się zgwałcenia J.K.. Zbrodnia prawomocnie przypisana skazanemu stanowiła formę odwetu za przedmiotowe zawiadomienie o przestępstwie. Z punktu widzenia podstawy dowodowej wyroków Sądów obu instancji, postąpienie pokrzywdzonej w innym postępowaniu nie stanowiło wyłącznej postawy udowodnienia i przypisania skazanemu odpowiedzialności za fakt jej zabójstwa i miało znaczenie głównie dla wymiaru kary i orzeczenie środka karnego pozbawienia praw publicznych. Bezspornie przedmiotowe zawiadomienie było katalizatorem zdarzeń, do których następnie doszło z udziałem skazanego, którego ustaloną motywacją (pobudką) działania była zemsta za dążenie przez pokrzywdzoną do ścigania sprawcy jej zgwałcenia. Nie znaczy to natomiast, że treść tego zawiadomienia samoistnie determinowała ustalenie sprawcy jej zabójstwa.

Współmierność kary orzeczonej za prawomocnie przypisane przestępstwo nie podlega kwestionowaniu w postępowaniu wznowieniowym. Zaistniały układ procesowy powoduje, że nie wchodzi tu w szczególności w rachubę sytuacja określona w art. 540 § 1 pkt 2 lit. b) k.p.k.

Kwestia stanu zdrowia psychicznego skazanego stanowiła przedmiot szerokich rozważań Sądu zarówno pierwszej, jak i drugiej instancji. Nie ujawniły się jakiegokolwiek nowe okoliczności wskazujące na nietrafność ustaleń poczynionych w tym zakresie z pomocą biegłych lekarzy – psychiatrów, z których opinii wynikało, że w czasie popełnienia przypisanego skazanemu przestępstwa, jego zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona (art. 31 § 2 k.k.).

Wprawdzie skazany określa siebie, jako osobę „ubezwłasnowolnioną”, to nie przedstawia żadnego orzeczenia Sądu, które fakt ten stwierdzałby w przepisanej formie. Nawet gdyby orzeczenie takie istniało, to nie stanowiłoby jeszcze podstawy do kwestionowania prawidłowości rozpoznania biegłych lekarzy – psychiatrów powołanych w przedmiotowej sprawie. Pomimo, że neurologiczno-psychologiczno-psychiatryczna natura zaburzeń jest podobna zarówno w przypadku niepoczytalności (poczytalności ograniczonej), jak i podstaw ubezwłasnowolnienia, to zgoła inna jest prawna specyfika i cele stawiane przed tymi instytucjami. Fakt ubezwłasnowolnienia w znaczeniu określonym w art. 13 § 1 k.c. i art. 16 § 1 k.c. oraz art. 540-560¹ k.p.c. sprawcy czynu zabronionego nie oznacza jeszcze, że wobec tego sprawcy zawsze zachodzić będą okoliczności wskazane w art. 31 § 1 lub § 2 k.k. Ujawnienie się w toku postępowania karnego prawomocnego postanowienia o ubezwłasnowolnieniu powinno jednak generalnie skutkować koniecznością szczególnie wnikliwego zbadania stanu zdrowia psychicznego oskarżonego w trybie określonym w art. 202 § 1-5 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k., a w razie zgłoszenia przez biegłych takiej konieczności i spełnieniu pozostałych warunków ustawowych – także art. 203 § 1-5 k.p.k.

W niniejszej sprawie badania sądowo-psychiatryczne oskarżonego bezspornie zostały przeprowadzone i stanowiły przedmiot uwagi zarówno Sądu Okręgowego, jak i – ze względu na treść zarzutów apelacji – także Sądu

Apelacyjnego. Obecnie w sprawie nie zostały uprawdopodobnione jakiekolwiek okoliczności podważające, w sposób odpowiadający ustawowym podstawom wznowienia, wnioski biegłych lekarzy – psychiatrów, należycie uwzględnione w podstawie faktyczno-prawnej prawomocnego wyroku.

W tej sytuacji na podstawie art. 545 § 3 k.p.k. należało odmówić przyjęcia wniosku skazanego o wznowienie postępowania. Wobec stwierdzenia oczywistej bezzasadności wniosku o wznowienie, niezasadne było rozpatrywanie wniosku skazanego o wyznaczenie obrońcy z urzędu.

Z tego względu Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

Pouczenie: na postanowienie niniejsze służy zażalenie do Sądu Najwyższego orzekającego w składzie 3 sędziów. Zażalenie wnosi się w terminie 7 dni od daty doręczenia postanowienia.

WB

[ał].

